

NEUMJESNE INTERVENCIJE BEZ ZNANJA STRUČNJAKA NA UNESCO-voM SPOMENIKU I VRIJEDNOJ ZAŠTIĆENOJ SVJETSKOJ KULTURNOJ BAŠTINI, BISKUPIJA NAKON PRITUŽBI NAJAVILA UKLANJANJE

Šarenim drvenim ukrasima "uljepšali" mramorni oltar Eufrazijane iz 6. stoljeća!

Eufrazijana
JOŠ "LJEPŠA"

- Neobaroknim drvenim paravanima pokrivene su renesansna oltarna pala i biskupska katedra iz 6. stoljeća, jedinstvena na svijetu. Crvenim tepihom pokriveni su nadgrobni spomenici, a prekriven je i jedan od najznačajnijih renesansnih elemenata u Hrvatskoj - antependij

str. 2 i 3

STRUČNA JAVNOST I VJERNICI NEUGODNO IZNENAĐENI NOVIM DRVENIM

Šarenim ukrasin svjetski spome

Neobaroknim drvenim paravanima pokrivena su renesansna oltarna pala i biskupska katedra iz 6. stoljeća, jedinstvena na svijetu. Postavljen je i crveni tepih kojim su pokriveni nadgrobní spomenici. Prekriven je i jedan od najznačajnijih renesansnih elemenata u Hrvatskoj - antependij, tj. ukrasni zastor s izvezenim likovima na prednjem dijelu oltara

PIŠE Tanja KOCIJANČIĆ
 SNIMIO Milivoj MUOŠEK

POREČ - Novi elementi koji su nedavno postavljeni na oltar porečke Eufrazijeve bazilike, koja je kao jedan od očuvanijih spomenika na Mediteranu 1997. godine uvrštena na popis UNESCO-a kao zaštićena svjetska kulturna baština, neugodno su iznenadili stručnu javnost, ali i neke vjernike koji su o tome obavjestili Konzervatorski odjel u Puli, čiji su djelatnici ovih dana obišli baziliku. Pročelnica tog odjela Lorella Limoncin Toth potvrdila nam je da su sve intervencije radene bez njihovog znanja te je najavila slanje službenog dopisa Porečkoj i Pulskoj biskupiji, ali i dolazak inspekcije Ministarstva kulture koja bi trebala istražiti što se točno dogodilo.

Agresivna intervencija

Događaj je izazvao i brojne reakcije na društvenim mrežama, gdje su povjesničari, građani i vjernici zatražili da se bazilika, spomenik svjetske razine, hitno vrati u prvobitno stanje. Ugledni porečki konzervator Ivan Matejčić kazao nam je da bi se po prvi put mogla očekivati i intervencija iz UNESCO-a.

No, izgleda da do svega toga ipak neće doći jer smo jučer poslijepodne dobili obavijest od Sergija Jelenića, kancelara Porečke i Pulske biskupije, ko-

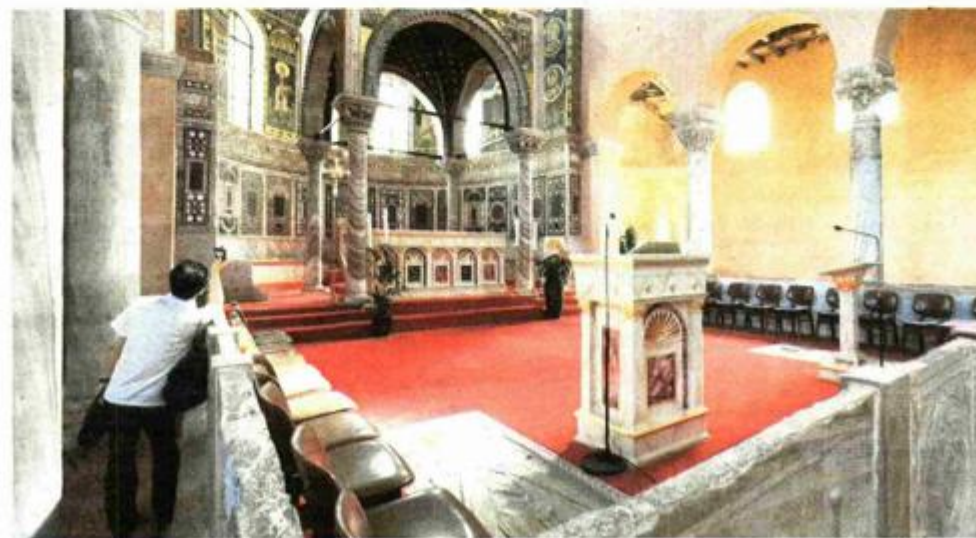
Bazilika je najbolje sačuvani ranokršćanski kompleks na svijetu, što je rezultat stoljetne brige konzervatora na njenu očuvanju

joj smo upit uputili e-mailom, da će se sporni elementi ukloniti u što kraćem roku.

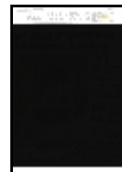
Što se točno dogodilo na oltaru bazilike? Neobaroknim drvenim paravanima pokrivena su renesansna oltarna pala i biskupska katedra iz 6. stoljeća, jedinstvena na svijetu. Premda nema fizičkog oštećenja, stručnjaci drže da je riječ o velikoj devastaciji, jer neobarokni elementi nemaju veze s bazilikom. K tome, postavljen je i crveni tepih kojim su pokriveni nadgrobní spomenici. Crvena boja, slažu se stručnjaci, agresivno intervenira u prostor i negativno utječe na jednostavnost i čistoću mozaika u apsidi. Prekriven je i jedan od najznačajnijih renesansnih elemenata u Hrvatskoj - antependij, tj. ukrasni zastor s izvezenim likovima na prednjem dijelu oltara.

- Novi elementi koji postavljeni u svetišće Eufrazijane, po mojem dubokom uvjerenju, predstavljaju ozbiljnu nagradu i kulturnu devastaciju ovog spomenika na listi UNESCO-ve svjetske baštine. U prvom redu to je šareni "ukras" koji je postavljen na mramornu biskupsku katedru koju je dao sagraditi biskup Eufrazije sredinom 6. stoljeća i koja zajedno s pripadajućom klupom za

NEUMJESNE INTERVENCIJE

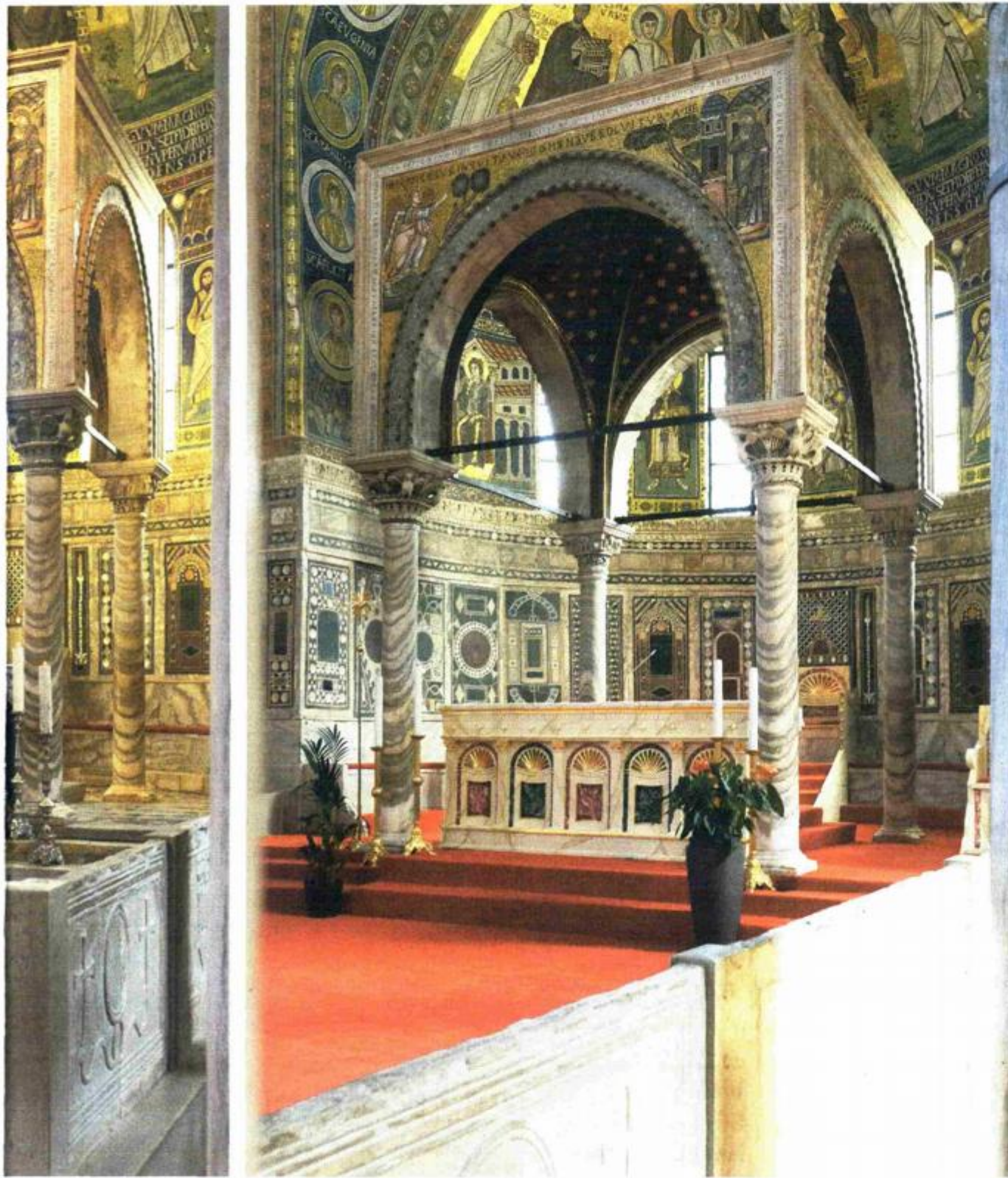

Postavljen je i crveni tepih kojim su pokriveni nadgrobní spomenici

ELEMENTIMA KOJIMA JE PREKRIVEN OLTAR EUFRAZIJEVE BAZILIKE, BISKUPIJA NAJAVILA UKLANJANJE

na "uljepšali" UNESCO-ov nik kulture iz 6. stoljeća

Oltar prije...

...i poslije intervencije

kler predstavlja jedini potpuno sačuvani primjer ove vrste liturgijske opreme na svijetu koji je još uvijek u funkciji.

Umanjuju vrijednost

Milenij i pol na katedru su sjedali porečki biskupi i svima je do danas bila dovoljno reprezentativna. Druga je devastacija pokrivanje antependija pred glavnim oltarom kojega je 1451. godine od pozlaćenog srebra dao izraditi biskup Ivan Porečanin. Reljefni likovi s antependija su ukra-

Premda nema fizičkog oštećenja, stručnjaci drže da je riječ o velikoj devastaciji, jer neobarokni elementi nemaju veze s bazilikom

deni, ali i ostatak pokazuje vrlo avangardne osobine renesansne umjetnosti kakvi se u to vrijeme još ne mogu vidjeti niti u samoj Veneciji. U Hrvatskoj enciklopediji Leksikografskog zavoda "Miroslav Kr-

leža", natuknica "antependij" ilustrirana je upravo fotografijom antependija biskupa Ivana iz Eufrazijane, komentirao je Matejčić, jedan od najboljih poznavatelja te istraživača i konzervatora Eufrazijane.

Kako objašnjava Matejčić, navedeni dodaci izradeni su u oblicima bez umjetničke ili dizajnerske vrijednosti. Uz to što sakrivaju izvorne, kulturno-povijesno univerzalno važne detalje, umanjuju vrijednost cjeline bazilike kao izvrsnog dokumenta izgleda crkvenog prostora u prvim stoljećima kršćanstva.

- Prilikom upisa Eufrazijane u listu UNESCO-a posebno je bila istaknuta autentičnost, fizička i likovna, cjeline i detalja našeg spomenika.

Što se to događa s bazilikom?

Početkom srpnja pisali smo o laserskoj reklami koju je ugostitelj iz starog grada svake večeri projicirao na zvoniku bazilike. Projekciju imena restorana na zvoniku nisu uspjeli zaustaviti ni gradski komunalni redari koji su ugostitelja upozorili. Ugostitelj je pak izjavio da se ne radi o fiksnoj reklami, već o vizualnom efektu te da mu je to Biskupija tolerirala. Nakon novinskih natpisa, ugostitelj je laser preusmjerio na kameno popločenje Eufrazijeve ulice! Epilog te priče je prekršajni postupak koji je protiv nje pokrenula inspekcija za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture.

Najprije je Konzervatorski ured uputio Biskupiju kao vlasnika nekretnine na njene zakonske obaveze, ali budući da se ova oglašila, prijava je predana nadležnoj inspekciji. Stručna se javnost zaprepastila s još jednim sličnim događajem. Naime, prije početka ovogodišnjeg Swatch Beach Volleyball Major Series, međunarodnog turnira u odbojki na pijesku, u atriju Eufrazijane razvučena je mreža i profesionalni je fotograf snimao odbojkašice koje su odigrale nekoliko scena. Fotografije su objavljene u promotivne svrhe, a stručnjaci su (krivo) pomislili da se radilo o fotomontaži.

"Milenij i pol na katedru su sjedali porečki biskupi i svima je do danas bila dovoljno reprezentativna."

Ivan Matejčić

Navedeno je da je najbolje sačuvani ranokršćanski kompleks na svijetu, što je rezultat povijesnih okolnosti i stoljetne brige konzervatora na njenu očuvanju. Šteta da u moderno doba, kada široki slojevi kulturnih ljudi cijene povijesne spomenike slijedom tradicije europske uljudbe, moramo gledati ovakve nepotrebne, ishitrene "kreacije". Očekujem, na našu sramotu, po prvi puta intervenciju iz UNESCO-a, riječi su porečkog konzervatora Matejčića.

Niti pročelnica Konzervatorskog odjela u Puli Lorella Limoncin Toth nije bila puno manje uzrujana kad smo s njom razgovarali. - To je presedan, začudena sam i iznenađena, to se nitko nije usudio u toliko stoljeća napraviti. Novi pa-

ravani, koji zapravo zaklanjaju originalne elemente oltara, postavljeni su bez da su nas iz Biskupije prethodno pitali za mišljenje. Eufrazijana je upisana u popis svjetske baštine i prepoznata je po svojoj jedinstvenosti pa postoje pravila kojih se moramo držati. Mislim da su prijedene sve granice dobrog ukusa, veli Limoncin Toth. Premda u dopisu Biskupiji konstatiraju činjenično stanje i pozivaju na uklanjanje neprimjerenih elemenata, pročelnica kaže da će tek inspekcija Ministarstva kulture moći svojim rješenjem naložiti uklanjanje.

"Ukrasi" nedopustivi

- Oltar bazilike je mjesto koje svi obavezno vide i fotografiraju prigodom obilaska. Uvidjeli su to i neki vjernici koji su shvatili da su ti "ukrasi" nedopustivi u Eufrazijani. Čudi me da se oni koji su ih postavili nisu prije savjetovali sa stručnjacima iz Hrvatskog restauratorskog zavoda i konzervatorima s kojima suraduju na raznim projektima obnove bazilike, koja nikad nije do kraja restaurirana, istaknula je Limoncin Toth uz opasku da se mora utvrditi tko je zapravo donio odluku o takvoj kulturnoj devastaciji.